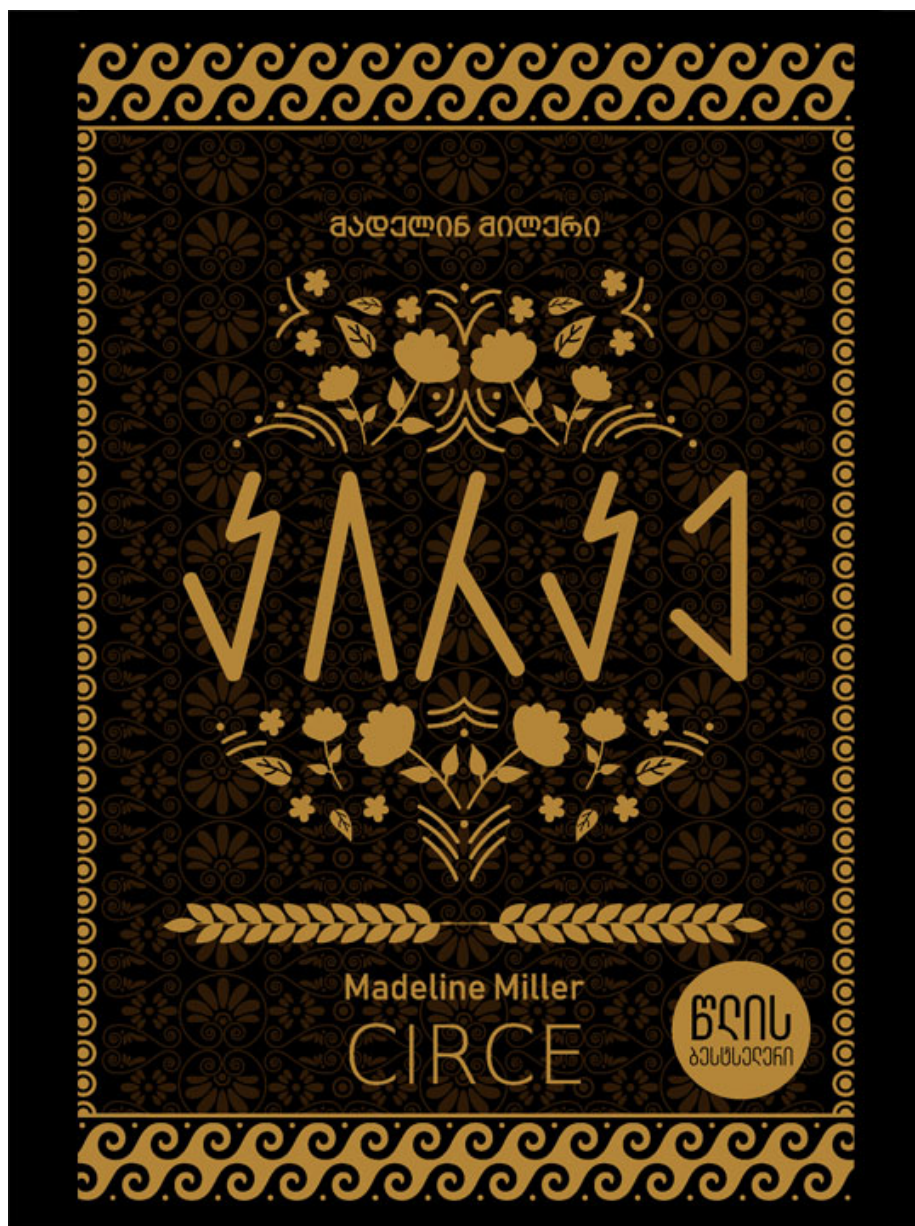

კირკე

მადედინ მიდერი

2021-04-19

მადელინ მილერი

გამომცემლობა პალიტრა L

ინგლისურიდან თარგმნა სადომე ჩიტაძემ

სარედაქციო ჯგუფი: დია შარვაშიძე, სადომე საბანაძე, მანანა დაუშვიდი, მარინე ინანიშვიდი, ნატალია ახვლედიანი, დევიან დაცაბიძე, ანა კოპაძე

© გამომცემლობა პალიტრა L, 2020

ყველა უფლება დაცულია

„გამომცემლობა პალიტრა L“ პროექტით „წლის ბესტსელერი“ მკითხველს სთავაზობს უახლესი მსოფლიო ლიტერატურის საუკეთესო ნაწარმოებებს. თითოეული წიგნი და ავტორი არაერთი პრესტიჟული ლიტერატურული ჯილდოს მფლობელია. ბუკერის, ნობელის, პულიცერის, გონკულების, IMPAC-ის, სერვანტესის პრემიის დაურეატი მწერლები და წიგნები კრიტიკოსებმა გამორჩეულად შეაფასეს და წლის ბესტსელერებად აღიარეს.

Originally published as CIRCE by Madeline Miller

Copyright © 2018 by Madeline Miller

* * *

ნათანიელს

νόστος^[1]

თავი 1

როცა დავიბადე, ჩემი არსების აღმნიშვნელი სიტყვა არ არსებობდა. ნიშნას მეძახდნენ, ეგონათ, დედაჩემს, დეიდებსა და ათასობით დეიდაშვილს დავემსგავსებოდი. უმნიშვნელო ქაღალმერთებში ყველაზე უმნიშვნელოებს იმდენად მცირე ძალა გვქონდა, ძლივს ჰყოფნიდა სამუდამო სიცოცხლეს. თევზებს ვესაუბრებოდი და ყვავილებს ვახარებოდი, ღრუბლებს წვეთებს ვესესხებოდი, ტაღლებს კი – მარირს. ეს სიტყვა, ნიშნა, ჩვენს მომავალს მთელ სიგრძე-სიგანეზე გაჰყვებოდა. ჩვენს ენაზე ეს სიტყვა არა მარტო ქაღალმერთს ნიშნავს, არამედ პატარძალსაც.

დედაჩემი ერთ-ერთი მათგანი გახლდათ, ნაიადა, შადრევნებისა და ნაკადულების მცველი. მამაჩემს თვალში მაშინ მოხვდა, როდესაც სტუმრად მისული, მისი მამის, ოკეანოსის ღერეფნებში შეეჩეხა. ჰედიოსი და ოკეანოსი იმ ღროს ხშირად სტუმრობდნენ ერთმანეთს, რადგან ბიძაშვილები იყვნენ, თანაც ერთი ასაკისანი, თუმცა გარეგნობით ამას ვერ იტყოდით. მამაჩემი ისეთივე ბრწყინვალე იყო, როგორიც ახადრამოსხმული ბრინჯაო, ოკეანოსი კი ამღვრეული თვარებითა და ჭიპამდე ჩამოსული ჭაღარა წვერით დაიბადა. თუმცა ორივენი ტიტანები იყვნენ და ერთმანეთის გარემოცვაში ყოფნა ერჩივნათ ოდიშობზე მცხოვრებ იმ ახადგამოჩეკიდ ღმერთებთან ბაასს, სამყაროს შექმნას რომ არ მოსწრებოდნენ.

ოკეანოსის სასახლე ნამდვილი საოცრება გახლდათ, კედელში ღრმად ნაკვეთი. მაღალთაღიანი ღერეფნები ოქროთი იყო დაფარული, ქვის იატაკი კი საუკუნეების განმავლობაში მასზე მოსიარულე ღვთიური ფეხებით მოსიპული. ყველა ოთახში ისმოდა ოკეანოსის მდინარის ჩუმი ლეღვა, რომელიც მსოფლიოს სუფთა წყრით ამარაგებდა. მდინარე ისეთი მუქი გახლდათ, რთული იყო გარჩევა, სად ერწყმოდა კედელს. მის ნაპირებთან ბადახი და ნაცრისფერი ნაზი ყვავილები ხარობდა და მათთან

ერთად იბრუნებოდა ოკეანოსის უთვარავი შვილი, ნაიალები, ნიმფები და მდინარის ღმერთები. ნავის კანივით სდიპინა, მოღიმარი, მუქ ჰაერთან კონტრასტში მყოფი, განათებული სახეებით, ერთმანეთს ოქროს თასებს გადასცემდნენ და ჭიდაობდნენ, სიყვარულობაში ვარჯიშობდნენ. მათ შორის იჯდა დედაჩემი, რომელიც მათ თეთრ სიღამაზეს ჩრდილავდა.

მოოქროსფრო-ყავისფერი თმა ჰქონდა, თითოეული ღერი იმდენად უბრწყინავდა, გეგონებოდათ, შიგნიდან ანათებსო. აღბათ, მამაჩემის მზერა იგრძნო, კოცონიდან ამოვარდნილი ნაპერწკარივით ცხელი. წარმომიდგენია, როგორ ისწორებს კაბას, რომელიც მხრებზე გადაჰყენია. ვხედავ, როგორ ყოფს თითებს მოციმციმე წყარში. ათასჯერ მინახავს მისი ეს და ათასი ამის მსგავსი ხრიკი. მამაჩემი ყოველთვის ტყუვდებოდა ამით. სწამდა, რომ მსოფლიოს ბუნებრივი წესრიგი მის საამებლად არსებობდა.

— ეს ვინაა? — ჰკითხა მამაჩემმა ოკეანოსს.

ოკეანოსს მამაჩემისგან უკვე ბევრი ოქროსფერთვარება შვილიშვილი ჰყავდა და გაუხარდა, როცა იფიქრა, მეტი მეყოლებათ.

— ჩემი ქალიშვილი, პერსეიდა. თუ გსურს, შენი იქნება.

მეორე ღღეს მამაჩემმა ქალი შადრევანთან იპოვა, ზედა მხარეში. დამაზი ადგილი იყო, განიერთავება ნარგიზებით მოჩითული, რომლებსაც მუხის ტოტები გადმოჰყურებდა. გარშემო ვერც ნაგავს შეხვდებოდი და ვერც სრიკინა ბაყაყებს, მხოლოდ სუფთა, მომრგვალებულ ქვებს, რომელთა შორისაც ბადახი ამოჩრდიოდა. მამაჩემიც კი, რომელსაც სურდა არ ანადვრებოდა ნიმფების დახვეწილი ხელოვნება, აღმერთებდა ამ ადგილს.

დედაჩემმა იცოდა, რომ მივიღოდა. შეიძლება სუსტი ყოფილიყო, მაგრამ ცბიერიც გახდოდა და გვერთვებას კბილებით ბასრი გონება ჰქონდა. კარგად ხედავდა, მის მსგავსებს როგორ შეეძლო ძაღაუფლების ხელში ჩაგდება, ეს კი ნაბიჭვრებითა და მდინარის პირას ცეცქობით ვერ მოხერხდებოდა. მთელი თავისი დიდებულებით კაცი წინ რომ გადაუდგა, დასცინა: „შენთან დავწვე? ვითომ რატომ?“

მამაჩემს, ცხადია, შეეძლო ის მიეღო, რაც სურდა, მაგრამ ჰეროსი იმით ამაყოფდა, რომ ყველა ქალი თავისი სურვილით უწევბოდა, მონებიცა და ქალღმერთებიც. ამის დასტურად მისი სატრაპეზო მაგიდაც გამოდგებოდა, რომელიც სავსე იყო დიდმუცლიანი დედებისა და უკანონო შვილების შესაწირით.

— ან ვიქორწინებთ, — უთხრა კაცს, — ან არაფერი გვექნება... და თუკი ვიქორწინებთ, ეს იცოდე: მინდორში იმდენ ქალთან შეგიძლია დაწოლა, რამდენთანაც მოგინდება, თუმცა შინ არავის მოიყვან. შენს ღერეულებში მხოლოდ მე ვივლი.

პირობები, შეზღუდვა. ეს ყველაფერი მამაჩემისთვის სიახლე იყო, ღმერთებს კი სიახლეზე მეტად არაფერი უყვართ.

— შევთანხმდით, — უპასუხა მან და ფიცის დადების სიმბოლოდ თავისი გაკეთებული, უიშვიათესი ქარვის ყელსაბამი აჩუქა. მოგვიანებით, მე რომ გავჩნდი, ყელსაბამს მეორე ასხმა მიამატა და თითოც — ჩემი სამი დედამამიშვილის გაჩენის შემდგომ. არ ვიცი, რას უფრო აფასებდა დედა: კაშკაშა მძივებს თუ შურს, რომელსაც ამ სამკაულით დებში აღძრავდა. ვფიქრობ, უსასრულოდ გააგრძელებდა მათ შეგროვებას,

სანამ ისე არ ჩამოვეკიდებოდა ყველზე, როგორც ხარს უღედი, მაღარ ღმერთებს რომ არ შეეჩერებინათ. ამ ღრთისთვის უკვე გაიგეს, რა შვილებიც ვიყავით ჩვენ ოთხნი. „შეგიძლია შვილები კიდეც გააჩინო, – უთხრეს ქალს, – ოღონდ მასთან აღარ“, მაგრამ სხვა ქმრები ქარვის მძივებს არ ჩუქნიდნენ. მხოლოდ მაშინ ვნახე ატირებული დედაჩემი.

* * *

ჩვილი დედაჩემმა – მისი სახელით გონებას არ დაგიტვირთავთ, რადგან ჩემს ამბავში უამრავი დედაა გარეული – გამბანა და ნატრებში გამახვია. მეორე დედა დედაჩემს უვლიდა, ფერწასუდ ტუჩებს წითლად უღებავდა და სპილოს ძვლის სავარცხლით უვარცხნიდა თმას. მესამე კართან მივიდა, რათა მამაჩემი შემოეყვანა.

– გოგოა, – უთხრა დედამ და ცხვირი შეჭმუხნა.

თუმცა მამას სურდაც არ ანაღვლებოდა, თუ სათნო ქალიშვილები ეყოლებოდა, ისეთივე ოქროსფერთმიანები, როგორიც ახადგაკვირტული ზეთისხილი. კაცებიცა და ღმერთებიც ბევრს გასცემდნენ, თუკი მათი სისხლი გამრავდებოდა, მამაჩემის სიმდიდრისა კი ღმერთების მეფესაც შეშურდებოდა. კურთხევის მიცემის ნიშნად თავზე ხედი დამადო.

– შესანიშნავად დავაწყვირებთ, – თქვა მან.

– რამდენად შესანიშნავად? – დედაჩემს ყველაფრის გაგება სურდა. თუ რამე უკეთესში გამცვრიდნენ, გუღს დაიმშვიდებდა.

მამაჩემი ჩაფიქრდა, თმაზე ხედი ჩამომატარა და ჩემს თვალებსა და ღოყების მოყვანილობას დააკვირდა.

– ადბათ, მეფისწულზე.

– მეფისწულზე? – თქვა დედაჩემმა, – შენ რა, მოკვდავს გუღისხმობ?

სახეზე მიზღი გამოეხატა. ერთხედ, როცა ჯერ კიდევ პატარა ვიყავი, ვიკითხე, როგორ გამოიყურებოდნენ მოკვდავები. მამაჩემმა მიპასუხა: „შეიძლება ითქვას, ჩვენი მსგავსები არიან, მაგრამ ისე, როგორც ჭიაყედა ჰგავს ვეშაპს“.

დედამ უფრო მარტივი პასუხი გამცა: „დამპარი ხორცის უხეში ტომრებივით“.

– რა თქმა უნდა, ბევრის ვაჟზე დაქორწინდება, – იჟინებდა დედაჩემი. უკვე წარმოუდგინა, როგორ ინადიმებდა ოღიმპოზე, დედოფალ ჰერას მარჯვნივ მჯდარი.

– არა. ფლცხვერივით უხეში თმა აქვს, მისი წამახური ნიკაპი კი ნამდვირად არაა სასიამოვნო სანახავი.

დედაჩემი ბევრს არ ეკამათებოდა ხოლმე. როგორც ყველამ, მანაც იცოდა ჰედიოსის ხასიათის ამბავი, როცა ბრახობდა. „რაც უნდა ოქროსფრად ბრწყინავდეს, ნუ დაივიწყებ მის ცეცხლს“.

მარე ადგა. მუცელი აღარ ეტყობოდა, წედი გაუმაგრდა და ღოყები ისე შეეფაკა, როგორც ქაღწელს. ჩვენი ჯიში ძალიან სწრაფად ჯანსაღდება, ის კი სხვებზე სწრაფი აღმოჩნდა, ოკეანოსის ერთ-ერთი ქალიშვილი, რომელიც ქვითივით ყრიდა ბავშვებს.

– წამოდი, – თქვა მან, – უკეთესი გავაკეთოთ.